

Framtiden är det som växer.

Miljöpartiet i Linköpings förslag till budget 2026.

miljöpartiet de gröna

LINKÖPING

Framtiden är det som växer

Vad innebär det egentligen att växa? Enligt Svenska Akademiens ordlista betyder det en "naturlig biologisk process – att bli större, längre, mognare eller mer utvecklad". Men de senaste åren har ordet fått en annan betydelse, långt bortom den biologiska processen, och blivit en symbol för något som inte direkt bidrar till utveckling i den meningen: den ekonomiska tillväxten.

Det finns inte en enda kommun i Sverige som inte har som mål att "växa". Man talar om att öka befolkningen och de ekonomiska intäkterna. Samtidigt ser vi en global trend; det föds färre barn och i-länder, såsom Sverige, kommer inte att ha samma befolkningsutveckling som tidigare. Vi kommer inte att växa. Åtminstone inte i termer av befolkning eller ekonomisk tillväxt.

Men vi kan fortfarande växa på ett annat sätt – genom utveckling och mognad. Våra barn fortsätter växa och även om det föds färre barn så är det en naturlag att barn just växer. Men att de växer upp till att bli mogna, trygga och välmående är inte en självklarhet. Det kräver att vi som vuxna, och som samhälle, aktivt ser till att det sker. Även vi måste växa och utvecklas som en del av den processen.

Träden växer, naturen växer. Den tillväxten behöver vi främja för att bevara den biologiska balansen, skydda ekosystemen och säkerställa vårt eget välmående. Här måste den ekologiska tillväxten få ta plats för att allt liv ska få utvecklas.

Vår budget fokuserar på Linköpings kommuns tillväxt, men inte i form av fler invånare. Istället handlar det om att växa genom utveckling och mognad. Att våra barn ska växa upp till att bli trygga och välmående. Att vår natur och biologiska mångfald ska växa och bli mer resiliënt.

Vi baserar vår budget på globala befolkningsprognoser snarare än de optimistiska siffror styret utgår ifrån.

Vi tar helt bort planerade investeringar om att bebygga åkermark och nya stora bilvägar. Istället investerar vi i våra barn, i grönska i staden, hållbara transporter, ett levande kulturliv, grannsamvaro och en stark och resiliënt landsbygd. På så sätt bygger vi ett Linköping som är rustat för framtiden, för kommande kriser och utmaningar.

Det är vad vi menar med att växa – det är att växa på riktigt.

Maria Moraes
Kommunalråd för Miljöpartiet

Framtiden är det som växer	0
Nytta per krona för invånarna	3
Befolkningsutvecklingen	3
Ett starkt Linköping kräver en stark region	4
Våra satsningar:	4
Klimat	5
Linköping ska vara ledande i klimatomställningen	5
Klimatorienterad intern styrning	5
Upphandlingar som bidrar till minskade utsläpp och håller höga miljökrav	6
Våra satsningar:	6
Klimatanpassning	7
Kommunens styrning av arbete för klimatanpassning	7
Klimatanpassa skolor, förskolor och omsorgsboenden	8
Våra satsningar:	8
Ge barnen en framtid att längta till	9
Mindre klasser och fler lärare i klassrummen	9
En tillgänglig skola för alla	9
Utöka elevhälsan	10
SSPF-konsulenter – en långsiktig trygghetsåtgärdd i skolan	10
Mindre barngrupper för en trygg och likvärdig förskola	11
Ökat självbestämmande för skolor	11
Fritids till alla barn och mer tid i förskola för språkutveckling	11
Inga köer till en första samtalskontakt	11
Våra satsningar	12
Landsbygden ska få samma möjligheter som staden	13
Värna jordbruksmarken	13
Kommunens roll i att utveckla, stötta och stärka landsbygden	13
Ge företagen rätt förutsättningar	13
Kultur och fritidsaktiviteter på landsbygden	14
Våra satsningar	15
Samhällsbyggnad	16
Prioritera arbetet med blandad bebyggelse och trädgårdsstäder	16
Gör innerstaden mer barnvänlig	16
Utveckla den sydöstra delen av Trädgårdsföreningen	17
Företagsklimat som underlättar och skapar kreativitet	17
Høj felparkeringsavgifterna	18
Våra satsningar	18
Hållbara transporter	19
En cykelvänlig kommun	19
Cykla säkert till arbetsplats och skola	19
Kollektivtrafik	19
Minskad trafik och dubbdäcksförbud på Hamngatan	20
Miljözoner	20
Samordna snöröjningen av trottoarer	20
Sluta subventionera flygplatsen	21
Våra satsningar	21
Miljö	22
Fler gröna och blå miljöer	22
Grönska i staden	22
3-30-300	22
Fler naturreservat	22

Kommunala betesmarker	23
Våra satsningar	23
Kultur och fritid	24
Servicelöfte till föreningarna	24
Äldres fritid	24
Generösa öppettider på kommunens fritidsgårdar	25
Underhåll lekparkar och spontanidrottsplatser	25
Våra satsningar	26
Framtidens utbildningar och arbetsmarknad	27
Utbilda för framtidens bristyrken	27
Praktisk svenska inom SFI och vuxen- och gymnasieutbildning med yrkessvenska	27
Inga fler avstängningar på SFI	28
Informationsträffar till hemmavarande vuxna	28
Våra satsningar	28
Ett tryggt samhälle med tillit till kommunens verksamhet	29
Bättre arbetsmiljö på socialförvaltningen – minska sjukskrivningarna	29
Tidigt möta upp de som vill lämna kriminalitet	29
Unga som begår brott	29
Lokal operativ samverkan (LOS) - ett viktigt verktyg mot brott	30
Hemlöshet och utanförskap	30
Våra satsningar:	30
Äldreomsorg	32
Se äldre som en resurs	32
Satsa på livskvalitet i äldreboenden	32
Bättre samverkan med digitala journalsystem	32
Medarbetare inom omsorgen	33
Våra satsningar:	33
Investera rätt och hållbart	34
Finansiering som minskar klimatutsläppen och stärker välfärden	34
Miljöpartiets förslag på ändringsbudget	35

Nytta per krona för invånarna

I vår budget sätter vi invånarnas verkliga behov och nytta i centrum. Vi ser att det nuvarande styret satsar på stora investeringar som ofta innebär stora lån med tillkommande räntekostnader. Det som byggs blir dyra skrytbyggen. *“Sveriges största simhall, ny billed mellan två köpcentra för 450 miljoner, stort och modernt utomhusbad i city”*. Det handlar om projekt som inte alltid speglar vad invånarna verkligen önskar eller vad som gör mest nytta för dem. Vi anser att skattepengarna ska användas effektivt för att skapa konkret värde där människor bor och lever.

Därför vill vi fokusera på fler och billigare insatser som ger stor nytta för många. Till exempel: hellre några mindre och tillgängliga vattenlekparker och plaskdammar för barn i olika delar av staden än att lägga en miljard på ett exklusivt utomhusbad i centrum, där inträdespriserna kan bli för höga för många att ha råd med. Hellre nya, säkra cykelvägar på ställen där barn rör sig, än nya onödiga bilvägar. Hellre flera upprustade stadsdelscentrum än ett nytt stort logistikcentrum på åkermark. Dessa investeringar är både billigare och ger mer direkt nytta för våra invånare. De ger naturliga mötesplatser, grannsamvaro och mänsklig kontakt.

Vår prioritering är tydlig: skattepengarna ska ge maximal nytta för så många som möjligt, där de bor och lever. Vi vill skapa en stad där alla har tillgång till de resurser och aktiviteter de behöver för att trivas, utan att vi gör oss beroende av stora, dyra projekt som inte alltid gynnar alla.

Befolkningsutvecklingen

Linköping står, precis som resten av Sverige, inför en stor demografisk förändring. Fler blir äldre och färre barn föds. Barnafödandet har varit lågt i flera år, och den uppgång som väntats har inte slagit in.

Det finns flera skäl till att människor väljer att inte skaffa barn idag. Många unga upplever en djup framtidsoro kopplad till klimatkris, krig och en upplevd osäkerhet kring samhällsutvecklingen. Psykisk ohälsa är utbredd, ekonomisk otrygghet är vanlig, och det är inte längre självklart att ett tryggt liv med barn är möjligt för alla. När samhället brister i trygghet och framtidstro, påverkar det människors livsval.

Samtidigt har den Moderatledda regeringen kraftigt stramat åt invandringen. Det märks tydligt i Linköping, där invandringen tidigare varit en stor del av befolkningsökningen. Så länge Linköpings stora företag nyanställer är det rimligt att planera för en viss befolkningsökning, men inte lika stor som prognoserna säger, anser vi.

Med fler äldre ökar kostnaderna för pensioner, hälso- och sjukvård samt äldreomsorg, eftersom ett större antal personer kommer att behöva dessa tjänster under en längre tid. Samtidigt innebär de sviktande födslosten att färre personer kommer att finnas tillgängliga på arbetsmarknaden i framtiden, vilket leder till minskad arbetskraft och därmed potentiellt lägre skatteintäkter. Det blir en utmaning för välfärdssystemet som måste hantera stigande utgifter men med lägre skatteintäkter.

För att inte i onödan få ökade lokalkostnader i framtiden ska tillkommande bostadsbebyggelse inriktas på områden där det finns kapacitet att utnyttja befintliga förskolor, skolor och annan kommunal infrastruktur. Det gäller både vid framtagandet av nya detaljplaner och vid marktilldelningar i redan beslutade detaljplaner.

Ett starkt Linköping kräver en stark region

Linköping är inte en ö. För att vår kommun ska vara en attraktiv plats att leva och verka i krävs att hela vår omgivning mår bra. Vi vill att Linköping aktivt bidrar till utvecklingen i grannkommunerna, inte minst genom samarbete kring näringsliv, utbildning, transporter, föreningsliv och friluftsliv. Ett levande Östergötland och Småland gör hela regionen starkare. Vi vill se ett Linköping som inte bara blickar inåt, utan också tar ansvar för att hela vår del av landet ska kunna växa hållbart och rättvist.

Våra satsningar:

- Att Linköping börjar planera för en tillväxt som är realistisk.
- Att kommunen ser över hur tomma lokaler kan göras om till billiga bostäder.
- Att nya trygghetsboenden byggs i fler områden för att underlätta för äldre att flytta och frigöra villor för barnfamiljer – så att positiva flyttkedjor uppstår.
- Att Linköping går före med att återupprätta en modern, behovsstyrd arbetskraftsinvandring – särskilt inom välfärdsyrken där bristen redan är akut.
- Att bostadsbebyggelse inriktas på områden där det finns kapacitet att utnyttja befintliga förskolor, skolor och annan kommunal infrastruktur.

Klimat

Linköping ska vara ledande i klimatomställningen

Linköpings kommun har stor makt att påverka – inte bara genom kommunens egna verksamhet, utan också genom hur vi upphandlar, bygger och informerar. Men för att det ska ske behövs det politiker som prioriterar det arbetet. Linköping har missat målet om att bli en koldioxidneutral kommun till 2025. Även målet om att minska utsläppen med 70 procent till 2030 är på väg att gå förlorat med nuvarande politik.

Vi har passerat den punkt där vi kunde förhindra klimatiförändringarna. Nu måste vi både bromsa dem och samtidigt bygga ett samhälle som klarar av att hantera konsekvenserna. Linköping har ett klimatanpassningsprogram. Det pekar ut vilka åtgärder som behövs för att våra bostadsområden, skolor, företag och offentliga verksamheter ska stå stadigt i en mer extrem framtid. Nu gäller det att omsätta orden i handling.

Vi har fortfarande möjlighet att skapa en bättre stad – med renare luft, mer grönska, tryggare miljöer och mer plats för människor i stället för bilar. Men det kräver samarbete. Kommunen behöver visa vägen, och tillsammans med invånare och näringsliv kan vi genomföra den omställning som krävs.

Klimatorienterad intern styrning

Klimatkrisen är akut och det krävs handling för att vi ska kunna begränsa framtida temperaturförändringar till under 2-2,5 grader. Linköping har lovat att minska sina utsläpp rejält: kommunens utsläppsbudget är 4,6 miljoner ton koldioxidekvivalenter under perioden 2020 till 2040. Bara under åren 2020-2021 förbrukade kommunen över en tredjedel av hela budgeten - 1,6 miljoner ton och hela budgeten förväntas ta slut innan 2026 hinner börja. Alltså 15 år tidigare än budgeten medger!

Det krävs helt nya grepp för styrning av de kommunala verksamheterna för att de tillsammans ska samverka för att nå målet 2030 och hålla utsläppsbudgeten till 2040. Vi har en enorm utmaning framför oss. Miljöpartiet vill se en kraftsamling. Vi föreslår att en koncernövergripande projektgrupp skapas på högsta nivå, med ett enda uppdrag: att leda Linköpings klimatarbete.

Linköpings kommunala bolag är också viktiga för att sänka utsläppen. Vi vill att Stångåstaden, Lejonfastigheter och Sankt Kors bygger fler hus i trä, sätter tydliga krav på återbruk och låga utsläpp vid nybyggnation, energieffektiviserar sina fastigheter, installerar laddstolpar och sätter upp solceller på taken. Tekniska verken ska investera i solcellsparker, vindkraft, vätgas och biogas, underlätta för fastighetsägare att sätta upp solceller på sina tak samt hjälpa sina kunder att energieffektivisera. Dessutom behöver förbränningen av plast minska. Över tid behöver vi också arbeta för att Gärstadsverkens utsläpp minskas. Detta är dock extremt komplext och kräver omfattande investeringar.

Våra innovationsmiljöer, exempelvis Linköping Science Park, som verkar som en katalysator för utveckling av bolag i kommunen, ska få en inriktning att bolag och projekt med tydligt fokus på klimat- och miljöinriktning ska prioriteras.

Upphandlingar som bidrar till minskade utsläpp och håller höga miljökrav

Kommunen och våra kommunala bolag är stora inköpare. Det vi köper in ska vara bra både för miljön och för människorna som varit med och tagit fram produkterna.

Vi vill att kommunen alltid ställer höga klimatkrav vid inköp. Bara material och produkter som är miljövänligt producerade ska användas. Dessutom ska de hålla länge och ha tagits fram av människor som haft schyssta arbetsvillkor.

Vi vill att kommunen ska följa WHO's rekommenderade CO2-utsläpp per måltid som serveras i kommunal verksamhet. Vi inför en vegetarisk dag i skolan, där den vegetariska maten ska vara inbjudande, god och anpassad för barn.

För att främja ett mer hållbart samhälle är det också viktigt att alla våra upphandlingar, där det är möjligt, innehåller sociala krav för att till exempel skapa fler sysselsättningsplatser för personer som idag står långt ifrån arbetsmarknaden.

Sedan januari 2023 är det också möjligt att reservera upphandlingar för idéburna organisationer. Vi vill använda den möjligheten fullt ut. På så sätt kan vi både stödja viktiga samhällsaktörer och se till att skattepengar går till verksamheter som gör nytta – inte bara vinst.

Våra satsningar:

- Vi vill tillsätta en ledningsgrupp med tjänstepersoner som leder och styr klimatarbetet. Mål och delmål ska följas upp med indikatorer som, i så stor utsträckning som möjligt, är kvantifierbara. Kommunens utsläppsbudget ska tydligt brytas ned och tilldelas olika verksamheter och bolag och därefter följas upp.
- Kommunens verksamheter ska servera mer vegetarisk, närproducerad och ekologisk mat. Det gynnar våra lokala lantbrukare, är bra för civilförsvaret och mycket klimatsmartare.
- Rikta näringslivssatsningar mot företag som har en tydlig klimat- och miljöinriktning.
- Reservera en del av upphandling till idéburen sektor.

Klimatanpassning

Klimatförändringarna är i dag ett faktum och det innebär förändrade villkor för alla som lever på jorden. Jordskred, värmeböljor och skyfall är exempel på effekter som blir vanligare i takt med att klimatförändringarnas påverkan på jordklotet. Oavsett om vi lyckas minska våra utsläpp nu så kommer vi att se följderna av tidigare klimatpåverkan under tusentals år framöver. Det här förändrar förutsättningarna för hur kommunen kan utföra sitt uppdrag.

Att rusta kommunen för framtiden kräver investeringar. Det handlar om pengar som inte kan tas inom nuvarande budgetramar för enskilda verksamheter, utan det kräver både omfördelning och tillskott. Att inte agera nu kommer att bli dyrare längre fram – både i pengar och mänskligt lidande.

Många platser i kommunen har problem med att vattnet inte har någonstans att ta vägen när det regnar kraftigt. Avloppssystemen räcker inte till och marken, som till största del är täckt av asfalt, suger inte upp vattnet. Det behöver vi ändra på genom att plantera mer grönska, som fångar upp vatten bättre än vad asfaltytor gör. Dagvattensystemet behöver också utvecklas och moderniseras för att kunna ta emot stora regnmängder.

Vid kraftiga värmeböljor är det många platser i kommunen där temperaturerna blir ohållbara för både människor och djur. Betong och asfalt lagrar värmen, vilket gör att städerna blir som stora värmeöar. För att motverka detta behöver vi öka mängden grönska, som effektivt sänker temperaturen genom skugga och avdunstning. Träd och grönområden spelar en avgörande roll för att skapa svalare utemiljöer och ge skydd mot extrem hetta.

Kommunens styrning av arbete för klimatanpassning

Arbetet med att klimatanpassa Linköping är omfattande. Många av insatserna är kostsamma och tar lång tid att genomföra. Därför krävs en bred politisk enighet för att säkra långsiktighet och stabilitet oavsett vilket parti som styr.

Klimatanpassningsåtgärderna behöver utformas så att klimatpåverkan av åtgärderna i sig blir liten. Varje åtgärd ska utvärderas både utifrån klimatpåverkan och vilken nytta den ger för kommunens invånare och företag. Kommunens egna beslut och verksamheter får aldrig göra det svårare eller dyrare för andra att klimatanpassa, det ansvaret ligger hos kommunen.

Klimatanpassa skolor, förskolor och omsorgsboenden

Äldreboenden, LSS-boenden, skolor och förskolor måste kunna hålla behaglig temperatur även under heta sommandagar. Därför vill vi satsa på bättre isolering och installation av

fjärrkyla där det behövs. På förskole- och skolgårdar vill vi skapa mer skugga genom fler träd, solsegel och markiser.

Vi vill använda utomhusmiljön på ett smart sätt, till exempel genom att bygga skolgårdar som kan samla upp stora regnmängder vid kraftiga skyfall och tillskapa områden med mycket skugga när det är väldigt varmt. Genom att göra dessa förändringar lever vi dels upp till kommunens mål om klimatanpassning, dels blir skolgårdarna och omgivningarna mer lockande.

Våra satsningar:

- Vi vill utforma kommunens investeringsbudget så att den tar större hänsyn till investeringar i klimatanpassning.
- Vi planterar mer grönska i staden som ger skugga varma dagar och bidrar till ökad biologisk mångfald.
- Vi utökar barn- och ungdomsnämndens och vård- och omsorgsnämndens budget för att kunna finansiera de hyreshöjningar som kommer i och med uppdraget till Lejonfastigheter om att klimatanpassa. Viss del av höjningen ser vi dock kan finansieras genom omprioriteringar inom ram.

Ge barnen en framtid att längta till

När vi fördelar kommunens resurser är det barnens bästa som ska gå först, inte kortsiktiga besparingar. Vi ser barn som mår dåligt, kämpar i skolan och växer upp i hem där stödet inte alltid räcker till. Därför måste kommunen vara en trygg och närvarande kraft. Skolan, elevhälsan och socialtjänsten måste ges bättre förutsättningar att fånga upp barn som behöver stöd i ett tidigt skede, innan problemen växer sig stora.

För oss handlar det om att skapa en skola där varje barn blir sedd och trivs. Om att stötta föräldrar som har det svårt. Och om att bygga ett samhälle där ingen växer upp utan framtidstro. Vår politik handlar om att bygga starka skyddsnät – så att alla barn, oavsett bakgrund, får en chans till en bra uppväxt.

Mindre klasser och fler lärare i klassrummen

I skolan idag vittnar många om en stressig miljö, klasserna är stora och lärarna hinner inte alltid med. I äldre skolor trängs många elever i lokaler som är byggda för mindre klasser. Vi vill att det ska finnas fler vuxna runt barnen. När fler vuxna finns nära eleverna ökar tryggheten och förutsättningar för lärandet förbättras. För oss handlar det om att minska antalet elever per klass och om att införa två lärare i klassrummet på fler skolor. Dessutom vill vi se fler resurspersoner, personer som kan rycka in när det behövs, stötta elever eller avlasta lärarna.

Vi ser läraryrket som ett av samhällets absolut viktigaste. Därför vill vi bygga en skola där det är roligt och meningsfullt att både arbeta och vara elev. En skola som rustar våra barn för framtiden och där ingen lämnas efter.

Vi ser också positivt på idéer som stärker skolans sociala miljö och bidrar till ökad trygghet. Förslaget om att utreda möjligheten att införa ett projekt där äldre medborgare frivilligt engagerar sig i skolan, som en extra resurs för både elever och lärare, är ett exempel på en insats vi tycker är värd att gå vidare med. Det skulle kunna bli ett värdefullt komplement till det dagliga arbetet i klassrummen och samtidigt ta tillvara på den erfarenhet och det engagemang som finns hos många äldre.

En viktig förutsättning för att förbättra skolmiljön är att lärare får tid för lärande tillsammans. Vi vill att lärare i högre grad ges möjlighet till auskultationer – alltså att besöka varandras klassrum för att observera och inspireras av undervisningen. Det ger både kollegialt lärande och nya verktyg för att möta elever med olika behov.

En tillgänglig skola för alla

Alla barn har rätt till en fungerande skolgång, men verkligheten ser annorlunda ut för många elever. I Linköping är frånvaron oroande hög: 750 högstadiееlever är borta minst 20 % av tiden, och över 200 saknas nästan halva skoltiden. Det här är inte ett individproblem – det är ett systemproblem.

När ett barn inte kommer till skolan är det skolmiljön som behöver anpassas, inte tvärtom. Det måste finnas fler sätt att gå i skolan: i mindre grupper, med hög vuxennärvaro, ibland delvis digitalt.

Vi vill också stärka det långsiktiga utvecklingsarbetet i skolorna. Vår idé är att på sikt, likt Stockholm gjort, skapa särskilda navskolor med spetskompetens inom tre viktiga områden: bemötande av barn med NPF, särskild begåvning och studiero. Dessa skolor får i uppdrag att ta fram arbetssätt som fungerar och sprida kunskapen vidare. Det ger bättre stöd till fler barn och gör skolan mer tillgänglig för alla.

Ungefär 10 procent av alla elever i grundskolan har en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF), såsom ADHD, autism eller dyslexi. Trots att dessa elever har rätt till särskilt stöd, får många inte den anpassning de behöver för att kunna nå sin fulla potential. Vi behöver stärka resurserna för att ge rätt stöd och skapa en skolmiljö som främjar lärande för alla. På så sätt minskar vi även behovet av platser i särskilt anpassade miljöer för dessa barn, eftersom den vanliga skolan då blir mer tillgänglig för fler.

Utöka elevhälsan

För att motverka att allt fler unga drabbas av psykisk ohälsa vill vi att skolans elevhälsoteam ska ha tillräckliga resurser att kunna se tidiga varningssignaler och sätta in rätt stöd i god tid. Det ska vara lätt att komma i kontakt med skolsköterska och kurator. Elevhälsan ska också i större utsträckning stötta hela klasser, eller grupper och ge verktyg som är vanligt förekommande för en bättre psykisk hälsa.

Idag ansvarar varje skolkurator i snitt för 450 elever. Det är för högt och antalet elever per kurator varierar stort från skola till skola. Vi har idag inga regler om jämlik elevhälsa som reglerar detta mellan skolor eller utifrån behov. Vi vill införa en lägstanivå för hur bemannad elevhälsan på varje skola ska vara, max 400 elever på en kurator. Arbetet kommer att trappas upp över kommande år och de skolor med störst behov prioriteras först i satsningen. En målbild på sikt bör vara att få ner antalet ytterligare till ca 300 elever per kurator.

SSPF-konsulenter – en långsiktig trygghetssatsning i skolan

Modellen SSPF (skola–socialtjänst–polis–fritid) har redan etablerats, men för att den ska bli verkligt effektiv behöver samverkan föras närmare eleverna. Därför vill vi på sikt införa SSPF-konsulenter på våra skolor där en nyckelperson får särskilt ansvar för det förebyggande arbetet. I Danmark har detta arbetssätt använts framgångsrikt i decennier, där konsulenter avsätter en del av sin tjänst för att samordna, följa upp och bygga relationer med både elever och externa aktörer.

Det här är inte en uppgift som kan pressas in i redan fulla lärarscheman utan det kräver en tydlig roll, rätt kompetens och avsatt tid.

Mindre barngrupper för en trygg och likvärdig förskola

Förskolan lägger grunden för barns framtida lärande, välmående och trygghet. Därför måste varje barn få det stöd och den uppmärksamhet det behöver. I dag är barngrupperna i många förskolor för stora, vilket riskerar både barnens trygghet och personalens arbetsmiljö.

Vi vill att Linköping tydligt ska följa Skolverkets riktmärken för barngruppernas storlek. Det innebär max 12 barn per barngrupp för barn i åldern 1–3 år. För barn i åldern 4–5 år är riktmärket max 15 barn per barngrupp, fortsatt med minst tre vuxna per barngrupp. Det är någonting som vi avsätter medel för att påbörja under kommande år. Sedan ökar arbetet successivt tills det är infört på alla Linköpings förskolor.

Mindre barngrupper är avgörande för att kunna möta varje barns behov, upptäcka signaler på psykisk ohälsa i tid, och skapa en lugnare miljö där både lek och lärande får ta plats. Samtidigt bidrar det till att personalen får en mer hållbar arbetsmiljö, något som i förlängningen gör det lättare att behålla och rekrytera kompetenta förskollärare. För att klara detta krävs långsiktiga satsningar, men också en tydlig politisk vilja.

Ökat självbestämmande för skolor

För att skapa en mer flexibel och engagerande skolmiljö vill vi ge skolor större självbestämmande och stärka rektorernas mandat. Genom att minska central förvaltning kan skolorna få större frihet att anpassa sin verksamhet efter sina behov och förutsättningar. Vi vill även inspireras av föräldrakooperativ och öka skolornas samverkan med föräldrar och den ideella sektorn. Detta kan innebära att föreningar och andra aktörer bidrar med aktiviteter under raster eller annat stöd, vilket skapar en mer dynamisk skoldag för eleverna.

Fritids till alla barn och mer tid i förskola för språkutveckling

Alla barn ska få gå på fritids oavsett om föräldrarna är arbetslösa eller föräldralediga. Fritids har en egen läroplan och är en viktig del i arbetet för att skapa en mer meningsfull fritid för barn i ekonomisk utsatthet, samtidigt som det bidrar till språkutveckling och socialt samspel.

Vi fortsätter på den insats som styret har gjort för att fler barn i Skäggetorp får gå på fritids och utökar det successivt till fler områden, med fokus på barn som befinner sig i utsatthet eller som har störst behov.

Vi ser också att små barn, särskilt med föräldrar i ekonomisk utsatthet eller med annat modersmål än svenska, behöver utökad tid i förskolan – en viktig insats för att stärka språkutvecklingen och ge jämlika förutsättningar inför skolstart.

Inga köer till en första samtalskontakt

Psykisk ohälsa bland barn och unga ökar och trycket på BUP (barn- och ungdomspsykiatri) är stort. Många unga får vänta orimligt länge på att bli utredda eller få behandling, ibland i upp till två år. Mycket av det som idag når BUP hade kunnat fångas upp och avhjälpas i ett tidigare skede. Vi bör sträva efter att inte ha några köer alls till en första samtalskontakt i

kommunens verksamhet. Även om det är ett mål som idag är långt bort så behöver vi säkerställa att en normalisering av långa väntetider inte sker och att vi ständigt strävar efter att köerna ska vara obefintliga. Vi vill helt enkelt se en nolltolerans mot köer för barn som mår dåligt.

I Linköping finns verksamheten Råd, stöd och hälsa, ett samarbete mellan kommunen och regionen som riktar sig till barn mellan 6 och 15 år. Syftet är att förebygga och minska psykisk ohälsa genom tidigt stöd. Verksamheten fyller en viktig funktion, men är idag hårt belastad. De barn och unga som är i störst behov av snabb hjälp kan få vänta i upp till sex månader, trots att målsättningen borde vara kontakt inom två veckor. Det är en fördubbling av väntetiden sedan hösten 2023.

Vi vill stärka det förebyggande arbetet och föreslår att kommunen, tillsammans med regionen, tar fram ett gemensamt samverkanslöfte: att inget barn ska behöva vänta orimligt länge på att få prata med någon. Genom att kapa köerna till första samtalskontakt och arbeta mer uppsökande kan fler barn få hjälp innan problemen växer sig stora.

Våra satsningar

- Minska barngrupper i förskolan – max 12 barn per barngrupp för barn i åldern 1–3 år och max 15 barn per barngrupp för barn i åldern 4–5 år, med bibehållen personal.
- Ge lärare tid för auskultation – skapa förutsättningar för kollegialt lärande genom att lärare får besöka varandras undervisning.
- För utökad kompetensutveckling hos lärare och forskningsbaserat stöd i undervisningen bör samarbete med universitet utvecklas ytterligare så att vårt skolsystem ligger i framkant.
- Minska antalet elever som varje kurator ansvarar för till max 400 (steg 1 av en successiv ökning av elevhälsan).
- NPF-anpassa skolan för att göra den mer tillgänglig och kompetensutveckla all personal i skolan inom NPF.
- Erbjuder fler alternativa undervisningsformer och mindre sammanhang för elever med hög frånvaro och NPF.
- Inga väntetider till samtalsstöd – ta fram ett samverkanslöfte med regionen för att fler barn ska få snabb kontakt med Råd, stöd och hälsa.
- Påbörja arbetet med att införa navskolor i tre fokusområden – särskild begåvning, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) och trygghet/studiero.
- Påbörja ett arbete med att successivt införa SSPF-konsulter i skolan – med målet att utveckla en ny yrkesroll som stärker samarbetet mellan skola, socialtjänst, polis och fritidsverksamhet för att förebygga utanförskap och kriminalitet.

Landsbygden ska få samma möjligheter som staden

Det ska inte spela någon roll var i kommunen du bor. Alla ska kunna lita på att samhället finns där för dem. Under lång tid har det varit innerstaden som fått stå i fokus när det gäller satsningar och utveckling. Nu är det dags att landsbygden får samma uppmärksamhet. En jämlik utveckling kräver att alla delar av kommunen, oavsett om det är stad eller landsbygd, får möjlighet att växa och blomstra.

Värna jordbruksmarken

Jordbruksmark är en bristvara i världen. För att vi ska kunna försörja en befolkning i Sverige och världen behöver våra goda odlingsmarker bevaras. Till följd av klimatförändringarna kommer norra Afrika och södra Europa bli allt svårare att bruka. Marken i jordens tempererade zoner kommer då att få en allt större betydelse.

Idag förstörs god åkermark när staden byggs ut, trots att åkermark är en ändlig resurs som inte kan tillverkas. Därför vill vi stoppa den planerade byggnationen av ett logistikcenter på värdefull åkermark vid Distorp, utbyggnaden av industriområdet i Hackefors och all annan framtida byggnation på god åkermark. Det nuvarande styret menar att det behövs mer verksamhetsmark vilket skulle rättfärdiga att ta av jordbruksmarken. Vi menar att även åkermarken ska ses som verksamhetsmark, då lantbruket är en oerhört samhällsviktig verksamhet. Den ska inte offras för att lagerhallar och liknande ska byggas på stora arealer. Linköpings strategi ska i första hand vara att marken som redan är exploaterad ska användas effektivare. I andra hand ska vi söka nya verksamhetsområden där det inte är lika känsligt att bygga ut som på den bästa åkermarken.

Kommunens roll i att utveckla, stötta och stärka landsbygden

Linköpings kommun är en betydande aktör på landsbygden, tillsammans med en mängd andra - näringsliv, föreningar, trossamfund med flera. Därför behövs både strategiskt och operativt jobb, och framför allt samordning, för att utvecklingen ska gå åt rätt håll.

Vi vill satsa mer på de mindre orterna. Alla ska ha nära till mötesplatser, ett levande centrum, offentlig konst och andra saker som gör vardagen mer trivsamt. Det handlar om rättvisa. Vi vill att resurserna ska fördelas så att både landsbygd och stad får det som behövs för att blomstra.

I de mindre tätorterna bör fler bostadsrätter och hyresrätter byggas, så att det är lätt att bo kvar även när man blir äldre, för unga som flyttar hemifrån eller par som separerar.

Ge företagen rätt förutsättningar

På landsbygden finns möjligheterna att producera mer mat lokalt och att driva den gröna omställningen framåt. Vi vill ta vara på den potentialen. Därför ska landsbygdens roll i

klimatarbetet och livsmedelsförsörjningen lyftas fram och få ett tydligare stöd i kommunens beslut.

Lanthandlarna är viktiga för våra mindre orters utveckling och framtid. Vi vill att kommunen ska underlätta för lanthandlarna att investera i solceller och laddstolpar – alternativt att kommunen själv placerar dessa och andra mobilitetstjänster i anslutning till lanthandeln för att gynna ett gemensamt intresse. Kommunen kan också bidra genom att i högre grad ta hänsyn till lanthandlarnas möjligheter att delta i upphandlingar. Genom att utforma upphandlingar på ett sätt som gör det lättare för mindre aktörer att delta, kan vi stärka den lokala servicen och bidra till levande landsbygder.

De gröna näringarna – skog, jord, vatten, trädgård – ger en levande landsbygd och stärker banden mellan tätort och omkringliggande områden. Vi vill utveckla den lokala, hållbara turismen. Vandringsleder och cykelleder, gårdsbutiker och konstnärsateljéer knyts samman till attraktiva besöksmål som ger jobb och en blomstrande landsbygd.

Vi vill göra det lättare för små företag att vara med i kommunens upphandlingar för måltider. Den mat som kommunen köper ska så långt som möjligt vara närproducerad, ekologisk och uppfylla höga krav på djurskydd. Vi vill ge Bondens marknad och Reko-ringarna så bra förutsättningar som möjligt, så att de kan fortsätta utvecklas.

För att stärka företagandet på landsbygden vill vi att kommunen utför mätningar av mobilnätets täckningsgrad och för en dialog med nätägarna och berörda myndigheter i syfte att säkerställa god mobilnätstäckning över hela kommunens yta.

Kultur och fritidsaktiviteter på landsbygden

Föreningslivet utanför stan måste också leva. Att samlas för att dela ett gemensamt intresse, starta en förening, anordna en loppis eller ha möten i byalaget är exempel på sådant som kan kräva en lokal. Här bör kommunen särskilt inventera de lokaler man har utanför staden och möjliggöra att fler kan använda dessa under kvällstid, när de annars ofta står tomma.

Man skulle även kunna bjuda in fler aktörer med lokaler utanför stadskärnan att delta i ett bokningsregister som gör det enklare för medborgaren på landsbygden att hitta passande lokaler till rimliga priser och på så sätt stötta civilsamhället på landsbygden specifikt. Prissättningen på lokalhyra behöver ses över så att den möter behovet och förutsättningar som föreningar har. Hyr man kontinuerligt bör man kunna få lägre pris.

Barn och unga på landsbygden ska ha samma chans som andra att delta i kultur och idrott. Därför vill vi att kulturskolans verksamhet anpassas så att den blir mer tillgänglig för dem som bor utanför staden. Vi vill också lyfta fram de kulturella värden som redan finns på landsbygden – berättelser, traditioner och platser som stärker den lokala identiteten och gör det mer attraktivt att bo kvar eller flytta dit. För att fler barn och unga ska kunna röra på sig och må bra behöver idrottsanläggningar finnas i hela kommunen. Det ska vara enkelt att ta sig till träningen, oavsett var man bor.

Våra satsningar

- Stoppa arbetet med detaljplan i Distorp och Hackefors och utred alternativ placering i befintlig bebyggelse.
- Undanta all god åkermark från bebyggelse framåt.
- Möjliggöra för byggnation av fler bostadsrätter och hyresrätter utanför Linköpings tätort.
- Främja närproducerat i upphandlingar.
- Ge lanthandlarna bättre förutsättningar att bedriva en verksamhet som går runt och är långsiktigt hållbar.
- Satsa på att de gröna näringarna ska växa och ge små företag chansen att vara med i kommunens upphandlingar så att så mycket som möjligt är närproducerat.
- Organisera Kulturskolans verksamhet så att barnen på landsbygden får större möjlighet att ta del av den.
- Aktivt arbeta med att ta vara på och tillgängliggöra landsbygdernas kulturvärden, i syfte att stärka identiteten och öka attraktionskraften på landsbygderna.
- Verka för att det finns idrottsanläggningar som är spridda över kommunen och arbeta för att det ska vara lätt för barn och ungdomar att ta sig till dem för att kunna utöva olika idrotter.
- Utföra mätningar av mobilnätens täckningsgrad och föra en dialog med nätägarna och berörda myndigheter i syfte att säkerställa god mobilnätstäckning över hela kommunens yta.

Samhällsbyggnad

Mötesplatser och service nära där människor bor

Många av våra stadsdels- och ortscentrum är idag slitna och saknar den trivsel och funktionalitet som behövs för ett levande vardagsliv. Det vill vi ändra på. Centrum i både stadsdelar och mindre orter ska vara naturliga mötesplatser – platser där grannar ses, barn leker och vardagen fungerar. Här ska det finnas närhet till förskola, skola, grönområden, kultur, idrott, butiker, caféer och restauranger. Kommunen måste ta ett större ansvar för att de stadsdelscentra som planerats i ytterområden faktiskt blir av. Det kräver samarbete med både lokala företag, föreningar och de som bor i området, för tillsammans kan vi skapa levande och attraktiva miljöer nära människors vardag.

Prioritera arbetet med blandad bebyggelse och trädgårdsstäder

Vi vill bygga en stad som håller ihop. Med en blandning av bostäder, arbetsplatser och trygga mötesplatser i alla delar av kommunen. Segregation är ingen slump. Den uppstår som ett resultat av politiska beslut – om var vi bygger bostäder, hur vi utformar våra stadsdelar, och hur vi prioriterar offentlig service och trygghet. För att minska segregationen krävs ett målmedvetet arbete med blandad bebyggelse, där olika upplåtelseformer och bostadstyper samsas i samma områden. Vi vill särskilt prioritera utvecklingen av nya trädgårdsstäder, där grönska, småskalig och blandad bebyggelse och närhet till vardagslivets funktioner skapar både trivsel och social hållbarhet.

De aktörer som är beredda att ta ansvar för att bryta segregationen – fastighetsägare, byggbolag och föreningar – ska få stöd och kunna gå före i kommunens processer. Samtidigt måste kommunen själv ta ett större ansvar i sitt planarbete, inte minst för att motverka den växande segregationen mellan stad och landsbygd. Nya bostäder och lokaler ska planeras för att binda samman stadsdelar, underlätta rörelse mellan områden och minska klyftor – både sociala och geografiska.

Gör innerstaden mer barnvänlig

Vi vill utveckla citykärnan så att den blir tryggare och mer inbjudande för barn och familjer. På så sätt behöver man inte flytta ifrån centrum när man bildar familj, om man inte vill.

Det handlar om att skapa utemiljöer där barn och deras föräldrar trivs. Det gör vi genom att bygga lekfulla platser för barn att upptäcka, offentlig konst som är spännande att utforska och fler temalekplatser. Innergårdar och offentliga platser ska kunna användas för lek och samvaro, inte bara vara genomfartsområden.

Genom att prioritera dessa åtgärder skapar vi en mer levande innerstad där både barn och vuxna trivs, vilket i sin tur stärker den lokala handeln och gör staden mer attraktiv för alla åldrar.

Inga utanförskapsområden till 2030

Styret har presenterat ett löfte om att få bort Skäggetorp från listan över särskilt utsatta områden till 2027. Det är ett ambitiöst mål, men ett mål utan verkliga åtgärder riskerar att bli just det: bara ett mål. De styrande har presenterat ännu ett medborgarlöfte, men de konkreta insatserna är få. Utan långsiktig politik, tydlig uppföljning och riktiga prioriteringar är det svårt att se hur målet ska bli verklighet.

Vårt mål är tydligt: Linköping ska inte ha några utsatta områden år 2030. Men till skillnad från styret vill vi ta fram konkreta, uppföljningsbara delmål och mäta varje steg. Det handlar om fler barn i förskola, bättre skolresultat, fler unga i fritidsaktiviteter, färre brott och fler i arbete. Vi vill se utvecklingen i varje stadsdel, varje år, så att vi vet om vi är på väg åt rätt håll.

Utveckla den sydöstra delen av Trädgårdsföreningen

Trädgårdsföreningen är en ovärderlig del av Linköpings stadsbild och en plats för både avkoppling och aktiviteter. Den sydöstra delen av parken, som idag används som förråd och arbetsyta, är en underutnyttjad plats som inte bidrar till parkens fulla potential. Genom att omvandla det området till en plats för möten och rekreation kan vi stärka Trädgårdsföreningens roll som en levande och inbjudande destination för alla Linköpingsbor.

Företagsklimat som underlättar och skapar kreativitet

De små företagen är avgörande för ett levande Linköping. De fyller våra gator med liv och bidrar till både lokal service, arbetstillfällen och mötesplatser. Därför behöver kommunen ge bättre förutsättningar för att fler ska kunna starta, driva och utveckla företag.

Vi vill att kommunen erbjuder snabb, tydlig och samordnad service till företagare. Det ska vara enkelt att göra rätt, även när det krävs olika tillstånd och regelverk. Till exempel bör tillstånden för alkohol, tobak och livsmedel samlas i samma förvaltning, det är ofta samma verksamheter som berörs, och det sparar både tid och resurser för företagen.

Idag finns också en orättvisa i hur markupplåtelse fungerar. Den som vill ha en uteservering betalar en låg, fast avgift medan andra butiksägare som vill sälja varor, hålla utställningar eller samarbeta med andra företagare möter krångliga regler och höga kostnader. Det hämmar initiativ och kreativitet. Vi vill se över reglerna och avgifterna för att möjliggöra fler aktiviteter på gator och torg, inte bara servering. Linköping ska vara en stad som uppmuntrar till idéer, inte sätter käppar i hjulen för dem.

Höj felparkeringsavgifterna

Avgiften för felparkering är idag på två olika nivåer, 400 kr för den som parkerar korrekt men inte betalar för sig, och 700 kr för den som parkerar felaktigt (i en korsning eller på ett annat ställe där det är förbjudet att parkera). Dessa avgifter fastställdes för över 20 år sedan och bör därför rimligen kunna höjas från 400 kronor till 700 kronor, respektive från 700 kronor till 1100 kronor. Det skulle, i stort sett, motsvara prisökningarna sedan dess.

Vi vill också höja avgiften på gatuparkering så att den ligger något över avgiften för parkeringshusen, så att fler väljer parkeringshusen framför gatuparkeringar. Det ger en bättre trafikmiljö och tryggare gator för stadens liv.

Våra satsningar

- Satsningar på landsbygden; mötesplatser, centrumfunktioner, offentlig konst och utsmyckning.
- göra Kulturskolans verksamhet mer tillgänglig för barn och unga på landsbygden
- sprida idrottsanläggningar över hela kommunen och säkerställa att barn och unga kan ta sig till dem.
- utveckla levande stadsdelscentra där förskola, skola, grönområden, kultur, idrott, butiker och föreningsliv finns inom cykelavstånd.
- utred hur Linköping skulle kunna göra innerstaden mer barnvänlig.
- ta fram en utvecklingsplan för den sydöstra delen av Trädgårdsföreningen, med målet att förvandla området från ett förråd och arbetsyta till en attraktiv mötes- och rekreationsplats.
- se över regler och avgifter för markupplåtelse, så att det blir enklare att driva småskalig, kreativ verksamhet i det offentliga rummet.
- Höja felparkeringsavgifterna och avgiften för gatuparkeringarna.
- Ta fram konkreta mål, delmål, insatser och plan för uppföljning för att Linköping inte ska ha några utanförskapsområden 2030.
- Införa förtur i plankön för de aktörer som bidrar till att minska segregationen.
- Utred möjligheterna att bygga trädgårdsstäder genom att öppna upp befintliga detaljplaner i de fem lämpligaste områdena.

Hållbara transporter

Transportsektorn står för en betydande del av de globala koldioxidutsläppen och det är därför av yttersta vikt att städer tar initiativ för att minska utsläppen från vägtrafiken. Det ska gå att resa utan att bidra till klimatförändringarna. Det innebär att vi säger nej till ohållbara satsningar på fler, större och bredare bilvägar för att istället lägga de resurserna på gång- och cykelvägar och bilfria zoner i innerstaden och på platser där barn ofta rör sig. Kollektivtrafiken behöver få bättre förutsättningar och det måste bli lättare för barn att gå eller cykla till skolan tryggt.

En cykelvänlig kommun

Vi vill att fler ska kunna välja cykeln som ett enkelt, säkert och hållbart sätt att ta sig fram i Linköping. Därför satsar vi på att bygga ut och förbättra cykelbanor och cykelparkeringar, särskilt i samband med ombyggnationer i staden. Fler breda, raka och välbelysta cykelvägar gör det både tryggare och smidigare att cykla. Dessutom ökar framkomligheten även för biltrafiken när fler kan lämna bilen hemma.

För att göra cykeln till ett riktigt alternativ för fler, vill vi också förbättra navigeringen i cykelvägnätet. Våra större cykelstråk bör framöver namnges precis som bilvägar, så att det blir lättare att hitta rätt, ge vägbeskrivningar och skapa en tydlig struktur i cykelstaden Linköping.

Vi vill särskilt förbättra möjligheterna att cykla tryggt i innerstaden, där många idag cyklar otryggt på grund av otydliga eller osäkra passager.

Cykla säkert till arbetsplats och skola

För att fler ska välja cykeln till och från jobbet behöver det bli enklare och säkrare. Vi vill att kommunen tar initiativ till cykelkampanjer på större arbetsplatser runt om i kommunen. Genom att uppmuntra till beteendeförändring, informera om cykelvägar och erbjuda stöd som service, förvaring och duschmöjligheter kan fler få upp ögonen för cykeln som ett smart och hållbart transportmedel i vardagen.

Barn ska också kunna cykla säkert till skolan. Därför vill vi satsa på bättre cykelvägar i anslutning till skolor och minska biltrafiken kring skolområdena.

Fler som cyklar betyder inte bara bättre hälsa och renare luft – det är också en ekonomiskt klok väg framåt. Minskad användning av fossildrivna transporter minskar beroendet av import och slitagekostnaderna på våra vägar blir lägre när fler väljer cykeln.

Kollektivtrafik

Vi vill att kommunen, i samarbete med regionen som ansvarar för kollektivtrafiken, utreder om direktbussar mellan våra mindre orter och yttre stadsdelar – till exempel Lingham, Vikingstad eller Sturefors – och större arbetsplatser i staden skulle kunna öka bussresandet

och minska bilåkandet. Många pendlar idag med bil eftersom kollektivtrafiken upplevs som för långsam eller krånglig. Med smidigare och snabbare förbindelser kan fler välja bussen.

Samtidigt behöver vi lyfta blicken och börja planera för spårväg i Linköping igen. Det är ett långsiktigt och hållbart sätt att möta behoven av framtidens kollektivtrafik. Som ett första steg vill vi att kommunen tillsammans med regionen inför dubbelledbussar i utvalda stomlinjer, för att snabbt öka kapaciteten och förbättra resenärernas upplevelse redan nu.

Minskad trafik och dubbdäcksförbud på Hamngatan

Ren luft är både en miljöfråga och en folkhälsofråga. Hamngatan i Linköping är en av de gator i Sverige som har smutsigast luft.

Under 2024 tog Socialdemokraterna och Moderaterna fram en åtgärdsplan för att minska partikelutsläppen längs Hamngatan. Tyvärr prioriterar de bara de insatser som ger lägst effekt för att slippa ta i de två svåra politiska frågorna; minskad trafik och behovet av ett dubbdäcksförbud i innerstaden. Man menar att målet är att minska trafiken på Hamngatan till 2040. Här ser vi att prioriteringarna behöver göras i helt omvänd ordning. De åtgärder som ger störst effekt och kostar Linköpingsborna minst pengar måste införas först. Att pröva med tekniska och dyra metoder till vilket pris som helst för att behålla bilflödet på Hamngatan är att hantera skattebetalarnas pengar oansvarigt, anser vi.

Ett dubbdäcksförbud i Linköpings innerstad har flera fördelar. För det första minskar det buller och luftföroreningar, vilket förbättrar hälsan och livskvaliteten för invånarna. Det minskar drastiskt slitaget på vägar och gator, vilket på bara några år gör att behoven av asfaltering kommer minska till max en fjärdedel av dagens kostnad. Genom att införa dubbdäcksförbud kan vi skapa en renare, lugnare och tryggare miljö för Linköpings innerstad.

Miljözoner

Många europeiska städer har redan tagit steget att förbjuda eller begränsa användningen av bilar med fossila motorer i sina innerstäder. Vi vill att Linköping ska vara en innovativ och framåtblickande stad. Genom att införa restriktioner eller förbud mot bilar med fossila motorer i innerstaden kan Linköping minska sina koldioxidutsläpp, förbättra luftkvaliteten för sina invånare och ta ett steg närmare en hållbar framtid.

Samordna snöröjningen av trottoarer

För en trygg, tillgänglig och hållbar stadskärna behöver vi lämna dagens splittrade ansvar för snöröjning på trottoarer. Nuvarande modell skapar otydligt ansvar, ojämn standard och onödiga transporter. I centrala Linköping, där många rör sig till fots året om, är det särskilt viktigt att trottoarer hålls framkomliga och säkra – inte minst för äldre, barnfamiljer och personer med funktionsnedsättning.

Vi föreslår därför att kommunen genomför ett försök med samordnad snöröjning inom C-ringen och längs Industrigatan. Fastighetsägarna i området ska bidra ekonomiskt, men

Samordningen gör att resurser används smartare och utsläppen minskar. Snöröjningen bör följa samma höga prioritet som cykelvägarna, för att minska halkolyckor och främja en mer gångvänlig stad.

Sluta subventionera flygplatsen

Vi vill sluta subventionera flygplatsen med 45 miljoner av skattebetalarnas pengar varje år. Flyget måste stå för sina egna kostnader! Allt annat är otänkbart när vi befinner oss i en klimatkris.

Våra satsningar

- Cykelsatsning för tryggare cykling i city och i närheten av skolor.
- Förbättra navigeringen i cykelvägnätet genom att namnge våra större cykelvägar.
- Införa miljözoner där fordon med fossila motorer inte får framföras från och med 2028.
- Inför dubbdäcksförbud på utvalda platser i innerstaden.
- I samarbete med regionen utreda om direktbussar mellan våra mindre orter och yttre stadsdelar och större arbetsplatser i staden skulle kunna öka bussresandet.
- Samordna snöröjningen av trottoarer i city och längs Industrigatan.
- Slutar ge det årliga bidraget till Linköping City Airport på 45 miljoner kronor.

Miljö

Alla Linköpingsbor ska lätt kunna ta sig ut i naturen. När staden växer vill vi att gröna ytor och gröna stråk som binder samman biologiskt värdefulla miljöer på ett smart sätt bevaras och utvecklas, så att växter och djur kan sprida sig däremellan. Vi vill se fler blommande småträd, buskar och ängsmarker som gynnar insekter och bin. Om grönytor försvinner vid nybyggnation ska det kompenseras med grönska av hög kvalitet i närheten.

Fler gröna och blå miljöer

Gröna och blå miljöer påverkar hälsan positivt på flera sätt. Att vara omgiven av natur och naturliga platser, som att ha fin utsikt från fönstret, lyssna på fågelsång eller ta en promenad längs Stångån, minskar stressen i kroppen och sänker blodtrycket. Gröna och blå miljöer uppmuntrar också till utomhusvistelse och fysisk aktivitet. Därför vill vi ha fler gröna stråk som binder samman biologiskt värdefulla miljöer. En bonus vi får är att en sådan stad även klarar sig bättre i de extremväder som kommer som följd av klimatförändringarna.

Grönska i staden

Vi vill utöka staden med mer grönska där människor rör sig mest: i centrum, i stadsdelarnas kärnor och längs våra torg och gator. Det gör staden mer trivsamt, förbättrar luftkvaliteten och dämpar effekterna av värmeböljor och skyfall.

Vi vill satsa på tillfälliga planteringar i form av exempelvis drivbänkar och upphöjda odlingslådor. Det ger möjlighet för skolor, föreningar och boende att ta plats i det offentliga rummet och bidra till en mer inbjudande och levande stadsmiljö. Vi vill också pröva vertikal odling på fasader, gårdar och offentliga platser, särskilt i områden där markytan är begränsad.

3-30-300

För att skapa en mer hållbar och attraktiv stad för alla invånare vill vi införa modellen 3-30-300. Den innebär att:

- Alla ska kunna se minst tre träd från sin bostad, skola eller arbetsplats.
- Varje stadsdel ska ha minst 30% trädkronor.
- Inget bostadsområde ska vara längre än 300 meter från ett grönområde.

Modellen syftar till att öka både trädens antal och deras förmåga att förbättra hälsa, minska temperaturer under värmeböljor och främja biologisk mångfald. Särskilt prioriteras områden med låg grönskande täckning och hög andel utsatta grupper. För att lyckas med detta måste vi bevara befintliga träd och plantera arter som växer till stora träd med breda kronor. Det behövs också en variation i antalet arter för att bygga resiliens mot trädskjudomar.

Fler naturreservat

Linköping har, jämfört med andra kommuner, väldigt få naturreservat. Det är viktigt att skydda naturen för att se till att de djurarter som har svårt att klara sig i ett allt mer bebyggt

Linköping kan leva vidare. Naturreservat skyddar skogen på lång sikt men är också en plats som ger möjlighet till rekreation.

Det finns flera områden som skulle passa att bli kommunala naturreservat. Ett är Tvärskogsudde norr om Ekängen. Där finns flera fina ekmiljöer och strandskogar med stort inslag av ädla lövträd. Ett annat är området kring Olstorps motionscentrum som är ett mycket välbesökt och uppskattat motionscentrum. För att friluftslivet ska säkerställas på lång sikt bör områdets skydd utökas. Ytterligare intressanta områden är de nuvarande reservaten i Vidingsjö och Ullstämman som bör utvidgas så att våtmarksområdena vid Ekängsdalen och Ullaberg införlivas i ett stort reservat. Här finns fågelrika våtmarker och betade ekhagar som lockar många besökare.

Kommunala betesmarker

De kommunala betesmarkerna är en viktig resurs för både biologisk mångfald och ett levande kulturlandskap. Genom att hålla marker öppna bidrar betesdjuren till att bevara artrika ängar och hagar som annars riskerar att växa igen. Vi vill att Linköpings kommun tar ett större ansvar för att bevara och utveckla sina egna betesmarker. Kommunen bör också se till att betesmarkerna används aktivt och sköts långsiktigt, till exempel genom fleråriga avtal och tydliga krav på naturvärdesbevarande skötsel.

Våra satsningar

- Omprioritering av investeringsbudgeten för att tillskapa fler gröna och blå miljöer.
- Mycket mer grönska i staden genom fler träd, planteringar och vertikal odling.
- Nytt naturreservat i Tvärskogsudde vid Ekängen.
- Utöka arbetet med kommunala betesmarker.

Kultur och fritid

Kultur, idrott och fritidsaktiviteter bidrar till gemenskap, hälsa och livskvalitet. Vi vill prioritera verksamheter som är tillgängliga för många och där kostnaden inte är ett hinder. Det gäller särskilt för barn och unga, äldre med låg pension, personer med funktionsnedsättning och hushåll med små ekonomiska marginaler. Det ska finnas meningsfulla fritidsmöjligheter i hela Linköping.

Kommunen ska främst inte själv arrangera kulturhändelser, utan skapa goda villkor för lokala kulturutövare att göra det. Det handlar om tydliga och rättvisa regler för bidrag, enkla ansökningsprocesser, tillgång till lokaler och stöd som stärker det lokala kulturlivet, exempelvis genom utbildningar eller utvecklingsstöd.

Idag ges aktivitetsbidrag först från det att barn är sex år. Vi vill se över hur ansvaret för att erbjuda meningsfulla aktiviteter för olika åldersgrupper kan tydliggöras, och hur bidragssystemet kan utvecklas för att bättre möta behov hos både yngre barn och andra grupper som ofta hamnar utanför.

Servicelöfte till föreningarna

Föreningslivet är en viktig del av Linköpings välfärd och gemenskap. Vi vill stärka de idéburna organisationernas möjligheter att bidra genom långsiktiga och tydliga samarbeten. Därför vill vi underlätta och förtydliga hur kommunen arbetar med idéburna offentliga partnerskap (IOP), skapa en gemensam och lättillgänglig väg in i kommunen för föreningar oavsett verksamhetsområde samt tydliggöra vilka bidrag som finns att söka, vad de gäller för och hur besluten fattas.

Kommunens avtal och ersättningar ska spegla föreningarnas faktiska insatser och ansvar. Föreningslivet ska kunna lita på kommunen – inte känna sig ifrågasatta, bortglömda eller bli bollade mellan förvaltningar.

Äldres fritid

Idag är gränsdragningen mellan äldrenämnden och kultur- och fritidsnämnden otydlig när det gäller de föreningar som främst aktiverar äldre medborgare. Man bOLLAS mellan förvaltningarna för att söka bidrag och det är otydligt vems uppdrag det är att fördela bidragen. Här behövs ett förtydligande och kommunen behöver se över hur man i större utsträckning kan främja de föreningar som aktiverar äldre fysiskt och bryter ensamhet.

Likaså behöver kommunen erbjuda fler och bättre utrustade lokaler för pardans och dans som kräver stora ytor, som till exempel linedance, som är en aktivitet som aktiverar gammal som ung.

Generösa öppettider på kommunens fritidsgårdar

För att skapa trygga alternativ för unga måste kommunen erbjuda en meningsfull fritid som faktiskt konkurrerar med destruktiva miljöer. Vi vill därför utöka öppettiderna på ungdomsverksamheten, UngZon, för åldersgruppen 13–18 år. Vårt förslag är att samtliga åtta ungdomsenheter får ökade öppettider under en vardags- samt en helgkväll i veckan, året runt. Det ger fler unga möjlighet till trygga vuxna, gemenskap och aktiviteter nära hemmet, oavsett bostadsområde eller bakgrund.

En hög kommunal närvaro kvällstid är avgörande, men för att ge långsiktiga möjligheter vill vi också införa föreningslotsar. De ska aktivt hjälpa fler unga att hitta in i föreningslivet.

Underhåll lekparker och spontanidrottsplatser

Runt om i kommunen finns exempelvis tennisbanor, boulebanor, friidrottsplatser och lekplatser som länge har försummats. Det är platser som kommunen äger och därmed också har ansvar för att sköta. I dag står många av dem och förfaller, trots att de skulle kunna användas av föreningar, barn och unga, och bidra till ett mer levande närområde. Vi vill att kommunen tar ett tydligare ansvar för att rusta upp och underhålla dessa miljöer, så att de blir trygga, inbjudande och fulla av liv igen.

Minskad ambition för nya Tinnis till fördel för fler lekparker, plaskdammar och badplatser

Vi vill att kommunens investeringar i fritidsmiljöer ska komma fler till del och finnas nära där människor bor. Därför minskar vi ambitionerna för det nya Tinnisbadet med 30 % av den planerade budgeten. I stället vill vi bygga fler temalekparker och plaskdammar i olika bostadsområden runt om i kommunen, samt utveckla befintliga och nya badplatser längs Stångån och i våra sjöar. Dessa miljöer ger barn tillgång till lek och rörelse i sin egen närmiljö. Dessutom är de gratis att nyttja. Det gör satsningen mer tillgänglig för fler, både ur ett geografiskt och ekonomiskt perspektiv. Vi prioriterar en jämlik fritid framför stora prestigeprojekt i centrum.

Stöd till kulturen – utan att styra den

Politiken ska ge möjligheter och förutsättningar till kulturen, men inte styra innehåll och detaljer. Principen om armlängds avstånd ska gälla. Många kulturaktörer är beroende av stöd för att kunna ta fram produktioner, ha utrymme för kreativ höjd och med tur kunna leva på sin sysselsättning. Vi vill att det ska vara lättare att söka bidrag för personer som driver enskilda firmor. Ett sätt att lösa det på, för att inte gå emot kommunallagen, är arbetsstipendier.

Vi vill också bredda möjligheten att få ateljéstöd så att det inte enbart riktar sig till den som är ansluten till en konstnärsförening. På så vis kan fler konstnärer få tillgång till arbetslokaler och utveckla sitt skapande i Linköping.

Våra satsningar

- Skapa bättre villkor för lokala kulturutövare.
- Göra en översyn av hur nuvarande aktivitetsbidrag påverkar vilka ålderskategorier föreningar kan vända sig till.
- Servicelöfte till föreningarna.
- Rusta upp och underhålla kommunägda fritidsytor som idag förfaller, som tennisbanor, boulebanor och lekplatser.
- Se över hur man i större utsträckning kan främja de föreningar som aktiverar äldre fysiskt och bryter ensamhet.
- Öka öppetiderna på ungdomsverksamheten UngZon - en vardagskväll och en helgkväll/vecka på alla 8 enheter.
- Minska ambitionen för nya Tinnis till förmån för fler lekparkar, plaskdammar och badplatser.

Framtidens utbildningar och arbetsmarknad

Utbilda för framtidens bristyrken

Sveriges omställning till ett hållbart och elektrifierat samhälle kräver inte bara tekniska lösningar, den kräver människor med rätt kompetens. Idag saknas elektriker och starkströmsingenjörer i hela landet vilket hämmar elektrifieringen. En helhetslösning där samtliga utbildningsnivåer stärks kommer att öka möjligheten för företagsetableringar inom områden som är viktiga för det nya grönnare näringslivet, och därmed också för klimatomställningen.

Linköpings kommun ska bidra till att säkra kompetensförsörjningen genom att erbjuda utbildningar som leder till jobb inom de branscher där behoven är som störst. Vi vill utveckla yrkesutbildningarna på både gymnasienivå och inom vuxenutbildningen (Komvux) i nära samverkan med näringslivet och universitetet, särskilt inom el, energi, transport och bygg. Det stärker både Linköpings konkurrenskraft och invånarnas möjligheter till trygga jobb med god framtidstro.

Utveckla Anders Ljungstedts gymnasium som framtidens yrkesutbildningsnod

Efter ett yrkande till en tidigare budget från oss fick kommunen i uppdrag att ta fram en plan för Anders Ljungstedts gymnasiums framtid. Målet var att stärka yrkesprogrammen, använda lokalerna mer effektivt och skapa mervärde för både utbildning, kultur och föreningsliv. Arbetet med det har genomförts och en rapport har tagits fram. Den visar tydligt att skolan har potential att bli en central nod för utbildning, kultur och idrott i Stångebroområdet. Men för att visionen inte ska stanna vid ord krävs nu en konkret projektplan, tydlig ansvarsfördelning och att investeringar prioriteras. Vi vill därför säkerställa att förslagen i rapporten omsätts i verkliga åtgärder. Till exempel genom ett närmare samarbete med näringslivet, bättre lokaler för elever och möjlighet till evenemangsytor i samband med ombyggnation. Anders Ljungstedts gymnasium ska utvecklas med både dagens och framtidens elever i fokus.

Praktisk svenska inom SFI och vuxen- och gymnasieutbildning med yrkessvenska

Svenskundervisning för invandrare (SFI) ska vara en väg in i samhället och en språngbräda till arbete. Men i dag är undervisningen i Linköping främst anpassad för personer med akademisk bakgrund. Det gör att många av dem som står längst från arbetsmarknaden halkar efter. För att SFI ska fylla sin roll behöver undervisningen formas efter olika deltagares behov. Vi vill se en ny inriktning för SFI med fler utbildningar som är anpassade för deltagare med kort eller ingen skolbakgrund.

Vi vill också bygga vidare på den satsning som redan gjorts på kombinerad vuxenutbildning med yrkessvenska. När SFI-lärare samarbetar med yrkeslärare på plats i verkstäder, kök och vårdmiljöer blir språket ett verktyg, inte ett hinder. Det stärker individen och kortar vägen

till arbetslivet. Vi föreslår därför att den modellen utvecklas och erbjuds i fler yrkesinriktningar.

Inga fler avstängningar på SFI

Linköpings kommun har sedan flera år tillbaka arbetat med avstängningar som ett sätt att markera mot de som inte klarar SFI på förväntad nivå i tid. Vi ser att detta varken bidrar till förbättrad integration eller språkinläring och vill därför omedelbart sluta med avstängningarna. Istället vill vi stärka elevhälsan på SFI, arbeta med metoder för att tidigt kunna utreda för dyslexi eller annat som kan påverka inläring av det nya språket negativt. Vi ser även till forskning att språkinläringen mår bra av att man parallellt kultiverar sitt hemspråk och vill därför stärka hemspråksstöd på SFI.

Informationsträffar till hemmavarande vuxna

När vuxna barn blir hemmavarande och inte lämnar hemmet för studier eller yrkesliv står många föräldrar handfallna. Så länge föräldrarna försörjer det vuxna barnet faller barnet inte in under integrations- och arbetsmarknadsnämndens verksamhet. Även vuxna kvinnor riskerar att fastna i hemmet i samband med barnafödande. När maken kan försörja familjen kommer inte heller kvinnan att nås av integrations- och arbetsmarknadsnämndens verksamhet som kan behövas för att skapa ett yrkesliv. Hemmavarande människor som är arbetsföra riskerar att hamna utanför samhällets gemenskap och bli ensamma. De kan också bli en kostnad för kommunen på sikt när föräldrarna går bort eller om maken blir arbetslös. Samtidigt har Linköpings företag och kommun en arbetskraftsbrist. Välutbildade mammor är en stöttning till barnens skolgång, så det finns all anledning att hjälpa hemmavarande vuxna till utbildning och ett yrkesliv.

Våra satsningar

- Utveckla yrkesutbildningarna på gymnasienivå och inom vuxenutbildningen i nära samverkan med näringslivet och universitetet, särskilt inom el, energi, transport och bygg.
- Säkerställa att arbetet med att utveckla Anders Ljungstedts gymnasium som framtidens yrkesutbildningsnod fortsätts på ett strukturerat och målinriktat sätt.
- Anpassa SFI med fler utbildningar för deltagare som har kort eller ingen skolbakgrund.
- Omedelbart stopp med avstängningar och ta fram ett alternativt arbetssätt där man kartlägger varför utvecklingen inte sker i önskad takt och erbjuder fler alternativa sätt att lära sig språket på.
- Fysiska eller digitala informationsträffar om SFI, komvux och insatser till hemmavarande vuxna som inte har försörjningsstöd.

Ett tryggt samhälle med tillit till kommunens verksamhet

Att bygga ett samhälle där människor känner sig trygga och brottsligheten är låg är att bygga ett jämlikt samhälle där vi tidigt tar hand om våra mest utsatta medborgare. Vi menar därför att många av de insatser som vi föreslår under rubrikerna "Ge barnen en framtid att längta till" och "Kultur och fritid" i allra högsta grad är brottsförebyggande insatser. Vi ser ett behov av breda insatser som minskar psykisk ohälsa och ojämlikhet i samhället för att minska brottsligheten. En miniminivå som kommun på området är att vi har resurser att ta omhand de unga förövare som vi redan vet har begått sina första brott. Idag är tyvärr vår verksamhet för ungdomstjänst och särskilt förordnad kontaktperson underdimensionerad vilket innebär att man kan få stå i kö, över ett år, för att få avtjäna sin ungdomstjänst.

Bättre arbetsmiljö på socialförvaltningen – minska sjukskrivningarna

Socialtjänsten möter människor i svåra livssituationer och arbetar ofta under hög press. Samtidigt är sjukskrivningstalen inom socialförvaltningen fortsatt höga. En mer tillgänglig och närvarande socialtjänst ställer nya krav på medarbetarna – både vad gäller kompetensbredd och praktiskt arbete. Hur vi tar hand om vår personal påverkar i hög grad både kvaliteten i arbetet och kontinuiteten gentemot medborgarna.

Vi vill därför fortsätta att prioritera insatser för att förbättra arbetsmiljön och minska sjukfrånvaron. Som en del i detta vill vi påbörja ett långsiktigt arbete för att stegvis minska arbetstiden. Det är en viktig investering i personalens hälsa, och vi ser det som ett konkret sätt att stärka både välmående och hållbarhet i yrkesrollen.

Tidigt möta upp de som vill lämna kriminalitet

Fler människor har de senaste åren sökt hjälp för att de velat lämna en kriminell livsstil. Här måste samhället möta upp med det stödet direkt. Kommunen spelar en avgörande roll i att erbjuda stöd till de som vill lämna en kriminell livsstil. Linköping bör fortsatt utveckla avhopparverksamheten och inleda ett tätt samarbete med Frivården, där man erbjuder direkt stöd till de som har eller just nu avtjänar ett straff. En fungerande avhopparverksamhet bygger på hög tillgänglighet, en helhetssyn som omfattar allt från arbete till boende och familjestöd samt kontinuitet över tid.

I de fall där hela familjer behöver flytta, för att exempelvis en ungdom är hotad i och med att denna lämnar en kriminell kontext, så bör kommunen erbjuda familjen det stödet. Samarbetet med andra kommuner och kommunala bostadsbolag ska utökas för att erbjuda lägenheter på andra orter. Vi vill också att anhöriga till avhoppare eller personer i kriminalitet ska omfattas av kommunens redan befintliga anhörigstöd.

Unga som begår brott

I flera verksamheter möter kommunen unga personer som begår sexualbrott eller är våldsamma i sina relationer. Det är viktigt att agera tidigt och erbjuda stöd till både

förövare och offer för att förebygga framtida problem. Unga som utsätts för sexuella övergrepp löper risk att drabbas av psykisk ohälsa och beroende.

Vi behöver fortsätta utveckla arbetet genom att erbjuda samtalsstöd, informera föräldrar och höja kunskapsnivån i skolan. Det är också viktigt att ha program för unga förövare som visar riskbeteende för sexualbrott och våld i relationer, liknande de program som finns för andra typer av brott. Våld i nära relationer är ett stort folkhälsoproblem idag och problematiken måste i den mån det går stävjas i ung ålder.

Lokal operativ samverkan (LOS) - ett viktigt verktyg mot brott

Kommunen är en viktig aktör i det som kallas för LOS. Det är när en kommun tillsammans med myndigheter som till exempel Polisen, Räddningstjänsten och Skatteverket tillsammans gör tillsyn på verksamheter där man misstänker organiserad brottslighet. Detta arbete har de senaste åren trappats upp i Linköping och varit mycket framgångsrikt. Kommunen har varit den mest frekventa sammankallande aktören och har arbetat upp ett arbetssätt mot de andra myndigheterna. Detta är dock en verksamhet som i sig inte inbringar några medel i form av viten eller liknande utan finansieras på överskott av andra verksamheter som Bygg- och miljönämnden har. Vi ser därför att det behöver öronmärkas särskilda medel från kommunstyrelsen till Bygg- och miljönämnden för att man tar ett så stort ansvar i det brottsförebyggande arbetet. Dessa medel skulle kunna tillföra ytterligare tjänster, stärka kompetensutveckling till personalen och fortsätta utveckla arbetet.

Hemlöshet och utanförskap

För alla medborgare i Linköping ska "Bostad Först" vara huvudkonceptet. Bostad först utgår från att bostaden är en mänsklig rättighet och en grundförutsättning för att möjliggöra livsstilsförändringar. För att det ska vara möjligt måste arbetet prioriteras i insatserna som det bosociala stödet används till.

En anständig kommun prioriterar arbetet mot hemlöshet och utanförskap och värnar de i samhället som är mest utsatta. Alla som vistas inom kommunens gränser ska mötas av omtänksamhet och god vilja. Någonstans att uppehålla sig på, en dusch, lite mat, rena kläder, skydd mot vinterns kyla är en miniminivå oavsett nationalitet.

Försörjningsstöd ska finnas för den som behöver det

Att antalet ansökningar om försörjningsstöd minskar behöver inte nödvändigtvis betyda att färre behöver hjälp. Det kan också bero på att stödet är svårt att söka, att informationen brister eller att fler nekas stöd. Vi vill att kommunen utreder om den nedåtgående trenden av försörjningsstöd beror på minskat behov eller på hinder i själva ansökningsprocessen. Ingen ska gå miste om stöd på grund av krångliga system eller bristande tillgänglighet.

Våra satsningar:

- Utöka avhopparverksamheten.

- Anhöriga till avhoppare eller personer i kriminalitet ska omfattas av kommunens redan befintliga anhörigstöd.
- Stärka det brottsförebyggande arbetet genom att ge bättre förutsättningar att möta behoven och kunna arbeta mer med insatser riktade till unga som befinner sig i riskzon eller redan har begått brott.
- Utökade medel till bygg- och miljönämnden för att utöka och utveckla arbetet med LOS - Lokal operativ samverkan.
- Utred om den nedåtgående trenden av försörjningsstöd beror på minskat behov eller på hinder i själva ansökningsprocessen.

Äldreomsorg

När du blir gammal i Linköping ska du få det stöd du behöver för en värdig ålderdom. Omsorgen ska vara trygg, likvärdig och jämställd. Livskvalitet och delaktighet ska vara i fokus. Genom äldreomsorgen ska vi skapa möjlighet till en glädjefull vardag, med stort fokus på god och vällagad mat, utevistelse och roliga aktiviteter. Kontinuiteten och kvaliteten i äldreomsorgen måste värnas. Vi vill därför att både hemtjänsten och äldreboenden till största del bedrivs i kommunal regi.

Se äldre som en resurs

Allteftersom andelen äldre ökar i samhället blir det viktigare och viktigare att vi börjar se gruppen äldre som en resurs istället för en belastning. Inte minst tydlig är ålderismen i arbetslivet. Vi vill att kommunen bättre tar tillvara äldres erfarenhet, exempelvis genom mentorskap, men också att ”yngre” äldre kan stötta äldre äldre på olika sätt. Vi behövs allihopa när andelen äldre ökar!

Satsa på livskvalitet i äldreboenden

Vi vill att de sista åren i en människas liv ska präglas av värdighet och livskvalitet. Möjligheterna till social interaktion och gemenskap ska vara stor liksom tillgången till grönskande och berikande utomhusmiljöer. Maten och måltiden är viktig för en rik vardag och ett gott mående. Därför vill vi se en kompetenshöjande insats inom måltidsområdet på fler äldreboenden så att fler av de boende som har kök då kan nyttja det för att laga mat. Utöver de aktiviteter som anordnas idag vill vi se särskilda rum för digitala/virtuella upplevelser.

Vi vill också att Linköping inför sociala måltider, en möjlighet för alla som har hemtjänst att ibland byta matlådan mot ett restaurangbesök i kommunal verksamhet som på ett servicehus eller äldreboenden.

Bättre samverkan med digitala journalsystem

Kvaliteten på omvårdnad på boende och i hemtjänst kan utvecklas om samverkan med regionen förbättras. I de årliga patientsäkerhetsrapporterna lyfts ofta fram en rad brister kopplade till den grundläggande omvårdnaden, läkemedelshanteringen och samverkan. Behovet av kompetensförsörjning och kompetensutveckling är skriande. Kommunen behöver upphandla ett journalsystem som gör det möjligt både för anställda och brukare och deras närstående att ta del av genomförandeplaner digitalt. Vi vill också att fler digitala tjänster tas fram för äldreomsorgens brukare och närstående.

Äldrestödjare och digitala omsorgsassistenten bör möjliggöras. Vi tror att kommunen bör undersöka möjligheterna till att etablera ett samarbete med yrkeshögskolan för att öka kompetensen hos vårdbiträden och övrig vårdpersonal. Ledarskapet i omsorgsarbetet bör utvecklas och krav på närvarande chefer införas.

Medarbetare inom omsorgen

Kommunen är en stor arbetsgivare inom omsorgsområdet. Här finns många utmaningar att möta för att få medarbetare att trivas, orka arbeta upp i åldrarna och matcha kompetens med kompetensbehov. Därför föreslår vi flera satsningar som vi tror skulle bidra till både en bättre arbetsmiljö och mer långsiktigt säkrad kompetensförsörjning inom kommunens omsorgsverksamheter.

Vi föreslår till exempel att kommunen ska utveckla ett koncept för mentorskap i slutet av yrkeskarriären så att man kan vara en del av att introducera och stötta nya arbetare. Detta erbjudande vill vi även att kommunen har för de som gått i pension men kanske kan tänka sig arbeta några timmar i veckan. Introduktionen för nya medarbetare måste stärkas och detta kan vara ett av verktygen för det. På samma sätt måste kompetensen från de som varit länge i yrket tillvaratas bättre.

Vi ser även att kommunen behöver utöka samarbetet med yrkeshögskolan för att säkra framtida kompetensförsörjning.

Våra satsningar:

- Säkerställa att hemtjänst och äldreboenden i huvudsak bedrivs i kommunal regi för att garantera kvalitet, kontinuitet och insyn.
- Förbättra kvaliteten på vården på äldreboendena med digitalt journalsystem som kan läsas av både kommunens och regionens vårdpersonal och av brukaren och eventuella närstående.
- Se till att fler digitala tjänster tas fram för äldreomsorgens brukare och närstående.
- Kompetenshöjande insats inom måltidsområdet på fler äldreboenden.
- Införa sociala måltider.
- Att Linköping går med i det nordiska nätverket för åldersvänliga städer och samhällen för att driva på en positiv utveckling i kommunens arbete.
- Att kommunen utvecklar koncept för mentorskap i slutet av yrkeskarriären samt för pensionärer som kan tänkas arbeta några timmar i veckan som mentor.
- Tillskapa fler utomhusmiljöer av typen Sinnenas Trädgård och digitala upplevelserum på äldreboenden.
- Förbättra introduktionen av nya medarbetare.
- Etablera ett samarbete med yrkeshögskolan för att säkra framtida kompetensförsörjning.

Investera rätt och hållbart

Vi vill se investeringar som bygger ett grönare och mer rättvist Linköping. Istället för att lägga nästan en miljard på att bygga om Tinnisområdet till ett prestigeprojekt, vill vi sänka ambitionsnivån med 30 procent och omfördela pengarna dit de gör mer nytta. Vi prioriterar fler lekparkar och plaskdammar i bostadsområden där barn faktiskt bor och leker. Vi utvecklar också nya och befintliga badplatser längs Stångån och vid våra sjöar. Det är investeringar som stärker livskvaliteten och jämlikheten i Linköping.

Vi väljer också att helt stryka det kostsamma Distorp-projektet, där styret vill bygga ett nytt verksamhetsområde på åkermark. Istället vill vi utveckla stadsdelscentrum så att fler har nära till service, handel och mötesplatser i sin vardag. Vi satsar på ökad trafiksäkerhet och fler mötesplatser på landsbygden. Dessutom vill vi plantera fler träd och investera i klimatanpassningsinsatser så att Linköping står starkare inför framtidens utmaningar.

Vi väljer också att inte lägga en enda krona till på nya bilvägar. Det är dags att sluta bygga fast oss i ett fossilberoende trafiksystem. Vi ställer istället om investeringarna för att förbättra cykelinfrastrukturen. Det är bra för klimatet, för hälsan och för framkomligheten.

Finansiering som minskar klimatutsläppen och stärker välfärden

För att finansiera de satsningar som krävs för att Linköpings klimatarbete ska följa Parisavtalet så flyttar vi investeringar från utbyggnader av biltrafiken till hållbara transporter och klimatanpassning. Vi slutar subventionera Linköpings flygplats med 45 miljoner/år.

Vi ser också att staber och administrativa funktioner har vuxit och gör därför vissa besparingar på dessa funktioner inom barn- och ungdomsnämnden. Vi anser att skattemedlen ska verka där de behövs som bäst och det är ute i våra verksamheter.

Miljöpartiets förslag på ändringsbudget

	Budget 2026
Flygplatsen sponsras inte	45,0
Medel för höjda löner som diffar mellan kommundirektörens förslag till budget och styrets	27,0
Minskade utgifter för sjukskrivningar tack vare satsning på arbetsmiljön	20,0
Distorp utgår	8,0
Minskning av den centrala administrationen på barn- och ungdomsförvaltningen	6,0
Höjda avgifter för felparkering	5,0
En 30%-ig ambitionsminskning för Tinnis	3,0
Minskade utgifter för vägunderhåll och "dammsugning" när dubbdäcksförbud införs på Hamngatan	2,0
Minskade skatteintäkter på grund av annan befolkningsberäkning	-20,0
Summa	96,0
Kommunstyrelsen	
Klimatarbete, tillsättande av ledningsgrupp som styr klimatarbetet	5,0
Summa kommunstyrelsen	5,0
Social- och omsorgsnämnden	
Bostad först prioriteras i budgeten för bosociala medel med 10 MSEK <i>(omfördelningen av styrets prioriteringar)</i>	0,0
Påbörja arbeta för att få bort köerna till Råd, stöd och hälsa	1,0
Summa social- och omsorgsnämnden	1
Bildningsnämnden	
Utökad elevhälsa	2,0
Summa bildningsnämnden	2,0
Barn- och ungdomsnämnden	
Utökad elevhälsa, tid för auskultation	3,0
Kompensation för ökade hyror, klimatanpassning	4,5
Ökning av fritids till alla barn och mer tid i förskolan	12,0
Utökad personalstyrka för minskade barngrupper i förskolan (fas 1)	40,0
Summa barn- och ungdomsnämnden	59,5
Arbetsmarknadsnämnden	
Framtidens yrken arbetsgrupp <i>(finansieras genom omfördelning från tjänster som idag letar bidragsfusk)</i>	0,0
Summa arbetsmarknadsnämnden	0,0
Kultur- och fritidsnämnden	
Ökade öppettider på ungdomsverksamheten (en vardagskväll + en helgkväll/vecka på 8 enheter)	6,8
Summa kultur- och fritidsnämnden	6,8
Samhällsbyggnadsnämnden	
Fokus på ändrade investeringar i investeringsbudgeten till värde av 120 miljoner.	0,0
Summa samhällsbyggnadsnämnden	0,0
Vård- och äldreomsorgsnämnden	

Kompensation för ökade hyror, klimatanpassning	4,7
Sociala måltider	2,0
Summa vård- och äldreomsorgsnämnden	6,7
Bygg- och miljönämnden	
Ökat arbete med LOS	1,0
Summa bygg- och miljönämnden	1,0
Återstår att fördela	14,0
<i>Fördelat</i>	82,0
<i>Miljöpartiets förändring gentemot kommundirektörens underlag.</i>	
Justeringar investeringsbudget 2026-2031	
Investeringar som vi inte gör	
Avbryter arbetet för att bygga verksamhetsområde vid Distorp	-466
Minskar ambitionsnivån på Tinnis utomhusbad med 30%	-146
Minskning av investeringar som gynnar bilismen	-10
Summa	-622
Omprioritering inom befintlig ram och betydlig minskning av medel som lånas till investeringar	
Fler temalekplatser, plaskis-dammar och badplatser	10
Klimatanpassning	80
Fler gröna och blå miljöer (nytt naturreservat, tillskapande av fler våtmarker, besvarande av biologisk mångfald)	20
Utveckla stadsdelscentrum runt om i kommunen	10
Mötesplatser på landsbygden (<i>omprioritering inom ram</i>)	0
Öka satsning på säkra gång- och cykelvägar (<i>omprioritering inom ram</i>)	0
Summa	120

Fördelning av bostadspolitiska medel

Nämnd	Insats	Budget (mnkr)	Förklaring
Social- och omsorgsnämnden	Brobyggare inkl. Vårt Nygård	4,0	Ger stöd i föräldraskapet samt i samhällsvägledande frågor
Social- och omsorgsnämnden	Boendestöd inkl. personligt stöd	25,0	Ska stödja den enskilde att klara ett självständigt liv, dvs hantera bostad, ekonomi och sysselsättning. Bostad först används fullt ut.
Social- och omsorgsnämnden	Socialt områdesarbete	22,0	Skapar en hälsofrämjande miljö i bostadsområden med fokus på empowerment, tidig samverkan och insatser mot kriminalitet och förtryck
Social- och omsorgsnämnden	Familjecentral	6,2	Mötesplats för föräldrar. Hjälper till att bygga nätverk mellan familjer i närområdet
Barn- och ungdomsnämnden	Familjecentral	8,6	Främjar inkludering genom att ge nyanlända och etablerade kommuninvånare möjlighet att knyta kontakter och träna svenska
Kultur- och fritidsnämnden	UngZon	11,0	Fritidsverksamhet i Ryd, Berga och Skäggetorp – eftermiddag, kvällar och helger. Arbetas områdesbaserat
Kultur- och fritidsnämnden	Agora	13,0	Kreativ mötesplats för kulturuttryck i Skäggetorp, särskilt för flickor och kvinnor. Fokus på bibliotek och eget skapande
Kultur- och fritidsnämnden	Trygghetspaket	3,0	Fritidsverksamhet som stärker skola och trygghet. Föreningsstöd riktat mot trygghetsskapande insatser
Kultur- och fritidsnämnden	Utveckling Berga by, lokal Daggbådan	0,5	Utvecklingsprojekt för att skapa mötesplats för föreningsliv och kultur- och ungdomsverksamhet
Kultur- och fritidsnämnden	Biblioteket i Ryd	0,2	Flytt till nya lokaler i Ryds centrum. Lättillgängligt bibliotek för boende och besökare
Kultur- och fritidsnämnden	Kulturskolans verksamhet, Kulturpuls	15,0	Tillgängliggör kulturverksamhet för barn och unga i utsatta områden. Samverkan med Kulturskolan
Arbetsmarknadsnämnden	Linkstep	2,5	Stöttar boende till arbete via coachning och nätverk med arbetsgivare
Arbetsmarknadsnämnden	Ungdoms- och stadsdelssatsning	0,5	Ger förutsättningar för inkludering av ungdomar och unga vuxna
Arbetsmarknadsnämnden	Bromodellen	1,6	Arbets- och språkträning som främjar inkludering av nyanlända
Arbetsmarknadsnämnden	Integrationsassistenterna	3,5	Integrationssssistenterna jobbar med flyktmottagande och stöttar de mottagna med bland annat boendefrågor under den första tiden i Sverige. De gör regelbundna hembesök och kontrollerar att boendet sköts, för att säkerställa att de boende ska kunna överta kontraktet efter två år.

Arbetsmarknadsnämnden	Entreprenörskap mot segregation	0,1	Samarbete med Nyföretagarcentrum som syftar till ökat företagande bland invånare med utländsk bakgrund i Berga, Ryd och Skäggetorp.
Kommunstyrelsen	Trygghetspaket med ordningsvakter med mera	9,0	Utökning av ordningsvakter i city, satsning på kameraövervakning, inrättande av frivillig resursgrupp/nattvandrare samt förstärkning av samordnat segregationarbete.
Kommunstyrelsen	Besöksytor Kontakt Linköping	15,0	Möjlighet att fysiskt besöka Kontakt Linköping i stadsdelarna Berga, Skäggetorp och vid Stadsbiblioteket. Summan utgör kostnad för att finnas i områdena utöver ordinarie verksamhet som kommunens kontaktcenter.
		140,7	
I budget för 2026 är den beräknade värdeöverföringen 100 mnkr för år 2026 från det kommunala allmännyttiga bostadsaktiebolaget AB Stångåstaden. Resterande belopp för insatserna kommer finansieras med skatteintäkter.			